

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiae Venusinae, ac deinde Aesinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter formulas Declaratoriarum Censurarum, ponuntur aliæ
formulæ, tum Citationum, ac Monitionum pro validitate processuum
requisitarum, tum Decretorum, aliorumve actuum ad opportunitatem, &
ornatum materiæ incidentium; acceditque in calce Appendix miscellanea,
plura, ad Gubernium ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1709

Titulus III. De Censura interdicti in particulari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62433)

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM

Fori Ecclesiastici.

PARS TERTIA.

TITULUS III.

De Censura Interdicti in particulari.

*De Interdicto contento in cap. Episcoporum de
privileg. in 6.*

Contigit aliquando, quod Rectores, Gubernatores, vel Domini temporales, ex aliqua justa causa, publicè ab Ordinario excommunicati; nè videantur ab hominibus, delictum excommunicatione dignum commisisse, censuram contemnentibus volunt non tantum divinis interesse, sed etiam de illis participare, & sacramenta recipere, & Ecclesiæ ministri sive timore reverentia, sive servili seducti, eos recipiunt, & admittunt. Quare Ordinarius quoties casus eveniat, capta informatione excessus, poterit ad interdictum Ecclesiæ locale particulare, vel locale, & personale simul, modo sequenti devenire.

Decreti Interdicti.

FORMULA I.

Atenta relatione excessus N. publicè communicati, & informatione capta, ex qua constat ipsum in die solemnitate N. in Ecclesia N. divinis publicè interfuisse, & ad participationem sacramenti Eucharistiæ admissum fuisse, Ecclesiam præfatam, nec non Presbyteros N. & N. qui eum temerè receperunt, & admiserunt, Ecclesiastico Interdicto subijcimus, & subjectam, ac subjectos esse volumus, & declaramus, & publicè denunciari mandamus, &c.

N. Episcopus (sive Vic. Gen.) N.

N. Actuarius.

Publicationis Interdicti.

F O R M U L A II.

Auctoritate Ordinaria denunciatur supposita Ecclesiastico Interdicto Ecclesia N. necnon in eandem poenam Interdicti ab ingressu Ecclesie denunciatur incursum N. & N. officiales ejusdem Ecclesie, ex eo quia temere ausi fuerunt recipere, & admittere ad divina officia, & participationem sacramentorum in proxima preterita festiuitate ..... B. publice, & notorie excommunicatum. Hac die.

N. Episcopus (sive Vic. Gen.) N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Actuarius.

S U M M A R I U M .

- 1 Pro delicto Gubernatoria, vel Domini loci interdicitur Ecclesia.
- 2 Interdictum personale, afficit interdictos ubique.
- 3 Admittentes publice excommunicatos ad divina, interdictum ab ingressu Ecclesie incurrunt ipso jure, etiam si sint exempti.
- 4 Hoc procedit si fiat scienter, & presumptuose, secus si ignoranter, vel metu mortis, aut amissionis honorum.
- 5 Si metus incutiatur ab extrinseco in contemptum clavium, & potestatis Ecclesie, non excusat ab incursum, quia tunc potius toleranda est mors, quam cum excommunicato communicare.
- 6 Recipientes, & admittentes excommunicatum a Papa, excommunicationem Papae reservatam incurrunt.
- 7 Excommunicatus contumax, quomodo sit monendus, ostenditur.
- 8 Interdictum locale generale relaxatur pro contumacia personae publicae.
- 9 Datur formula interdicti.
- 10 Culpa, & delictum representantium Communitatem est sufficiens, ut locus subjiciatur interdicto.
- 11 Justus timor, & suspicio violentiae,

- quando excuset ab incursum, ostenditur.
- 12 Infordecentia non incurritur, nisi post annum completum.
  - 13 Infordecentia in excommunicatione, quomodo citetur, traditur.
  - 14 Contra infordecentes, quando agat Tribunal S. Officii, ostenditur.
  - 15 Interdictum personale est intimandum interdictis.
  - 16 Qui dicantur excommunicatum recipere, & admittere, demonstratur.
  - 17 Divinorum officiorum nomine, quae veniant, ostenditur.

ADNOTATIONES.

ECCLESIAM PRAEFATAM. Licet in d. cap. Episcoporum interdicitur solummodo personae, quae excommunicatos admittunt: nihilominus quia talis excessus Gubernatoris, seu Domini temporalis, quando est notorius, fit gravis, tum ratione scandali subditorum, tum ratione offensae publicae Praelati, & Ecclesiae, ideo expedit, & conveniens est, ut quoque Ecclesiae interdicitur, si enim pro delicto Domini, vel Rectoris potest interdici tota Civitas, ut habetur in cap. si sententia de sent. excomm. in 6.

in 6. ita poterit & debet interdici una Ecclesia.

2 Qui eum temere receperunt, & admiserunt. Hic fulminatur interdictum personale particulare nominatum, non per modum unius communitatis, sive Collegii, sed prout sunt plures personæ particulares, sub quo non includuntur innocentes, & afficit singulas personas immediatè ratione sui, & non ratione loci, vel communitatis, cujus sunt partes, ideòque ubique eos afficit; ad differentiam Interdicti emanati contra Communitatem, Collegium, sive Capitulum, quod comprehendit, & obligat omnia & singula membra, seu partes Communitatis, quæ diu manent illius membra, & quidem etiam innocentes, nisi specialiter excipiantur, vel ex tali loco discedant, d. cap. si sententia de sent. excom. in 6. Pirhing. in jus can. lib. 5. tit. 39. num. 217.

3 Apponuntur autem in formula publicationis illa verba -- denunciantur incurfi, ad denotandum, quod hoc interdictum, quo ad personas admittentes scienter, publicè excommunicatos ad divina, est latæ sententiæ, ut habetur expressum in d. cap. Episcoporum, & ideò ordinarius illos denunciât, quæ denunciatio, non tantum de Clericis sæcularibus, sed etiam de Regularibus, & aliis exemptis facienda erit, quoties hujus criminis fiant rei, qui tam d. huic Censuræ subjecti erunt, donec Episcopo, cujus sententiam contempserunt, satisfecerint competenter, ut in terminis tradunt Bonac. de interd. in particul. disp. 4. quæst. 2. punct. 6. n. 9. Barbol. in d. c. Episcoporum. n. 1. 2. & 4. Sayr. de cens. lib. 5. c. 14. n. 11.

Additur in Decreto illud adverbium -- 4 temerè, ad demonstrandum, quod hæc censura incurritur, quando admittuntur excommunicati denunciati, vel coram eis celebrantur divina officia scienter, & præsumptuosè, si enim ignoranter, vel coactè id fieret, recipientes, & admittentes, censuram interdicti non incurrerent, quia abest temeritas, & præsumptio: quæ ad hunc effectum debet concurrere, ut ex verbis text. percipitur ibi -- qui verò contra præsumpsit, quæ ut alibi notatum est, dolum, & temeritatem important,

Graff. dec. aur. par. 1. lib. 1. cap. 13. n. 94. Sperell. decif. 105. num. 8. Undè si quis Sacerdos aliqua necessitate coactus, vel ob periculum imminens mortis, aut amissionis honorum, cum excommunicato communicaret, & eum ad participationem Sacramentorum admitteret, huic censuræ non esset subjectus, quia lex Ecclesiæ non obligat cum tanto periculo, ut dicunt dd. mox citandi.

Quod verum est, si Prætor, Gubernator, vel Princeps temporalis excommunicatus: non in contemptum Ecclesiæ, sed ad ostendendum, se non esse excommunicatum, vel pro sua malitia, & libidine metum incuteret, nam tunc non peccaret Sacerdos celebrando, nec censuram incurreret: quia metus gravis, excusat à transgressione, & contumacia propter quas censura incurritur. Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 39. de sent. excom. n. 40. At si metus incuteretur ab extrinseco in contemptum clavium, & Ecclesiasticæ potestatis, ad ostendendum hanc vanam esse, tunc potius mortem pati debet, quam cum eo communicare, ut tradunt de communi Sayr. de censur. lib. 1. c. 18. n. 41. & 42. & lib. 2. cap. 14. n. 41. & seqq. Bonac. de censur. disp. 1. qu. 2. punct. 3. n. 2. Ideòque secundum excessus circumstantias Clerici, communicantes, & admittentes, erunt huic censuræ subijciendi, vel ab incurfu excusandi.

Si autem Gubernator, sive loci Dominus esset nominatim excommunicatus à Papa, & Clerici cum eo communicarent in Divinis, vel ad Sacramenta percipienda scienter, & spontè admitterent, non tantum interdictum ab ingressu Ecclesiæ, sed excommunicationem Papæ reservatam incurrerent, per text. in c. significavit 18. de sent. excomm. ubi Barbol. num. 1. & 2. Navar. in manu. c. 27. n. 93. & alii quos refert, & sequitur Bonac. de excomm. disp. 2. quæst. 2. punct. 2. §. 2. n. 7. vers. addo.

Prætereà si Gubernator, aut loci Dominus sub vano prætextu, & erronea opinione, quod excommunicatio contra se lata, ipsum non afficiat, nec liget, Presbyteros vi, metuvè impelleret coram se celebrare, & contumax Ecclesiæ

in excommunicatione inordesceret, tunc Ordinarius debet illum judicialiter mone-
re, primò, secundò, & tertio -- ut des-
stat, respiscat, & exeat à peccato, alias
propter suam inordescentiam, & contuma-
ciam, apponetur interdictum locale genera-
le, quod si monitionibus ter repetitis cum
aliquo dierum intervallo, non obediat,
ad interdictum generale procedi poterit,

quia pro contumacia personæ publicæ ju-
risdictionem temporalem habentis, justè,
& validè relaxatur, juxtà dispositionem
canonis Concilii Basiliensis in hac parte
a Nicolao V. approbati, ut testantur
Sayr. de censur. lib. 5. cap. 11. num. 8. & 12.
Guazzin. jun. ad defens. anim. lib. 2. def.
6. c. 43. num. 40. 43. & 44. cujus formula
erit sequens.

Interdicti localis generalis.

F O R M U L A III.

N. N. Dei, & Apost. Sedis gratia Episc. N.

Auctoritate Ordinaria, denunciatur supposita Ecclesiastico Interdicto
Terra N. (sive Castrum N.) ex eo, quia N. ejus in temporalibus Domi-
nus, (sive Gubernator) cum sit publicè, & notoriè excommunicatus, pluries
monitus, noluit abstinere ab interessentia Divinis imò Censuras contemnens,
Sacerdotes ad celebrandum minis, & imperio coegit. Hac die ....

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Actuarius.

- 10 Et est notandum. Primò, quod non
solum culpa, & delictum Domini, seu
Gubernatoris loci, sed etiam delictum
principalium membrorum Universitatis,
est causa sufficiens, ut locus interdicto
subjiciatur, scilicet Consulium, conserva-
torum, Balivorum, & Syndicorum, qui
communitatem gubernant, ut advertit
Sayr. de censur. lib. 5. c. 11. n. 10.
- 11 Secundò notandum, quod ad excusan-
dum Clericos, qui admiserunt excom-
municatum ad Divina, ab incurfu hujus
censuræ, aliquandò erit sufficiens justus
timor, seu suspicio violentiæ, si excom-
municatus sit potentia temporali prædi-
tus, licet actus vim non intulerit, sicut
enim timor excommunicationis, licet
injustè à Superiore comminatæ, inducit
justum metum, qui æquiparatur metui
cadenti in constantem virum, ut de com-
muni tradit Paris. de resignat. lib. 13. q. 1.
num. 129. usque ad num. 141. & suspicio

fugæ Debitoris, idem operatur, quod
ipsa fuga, timor, & suspicio fabrica-
tionis Processus contra aliquem, idem
quod ipsa fabricatio, quantum ad ex-
cusandum fugam indiciati, prout est in
Beneficiato, qui sciens Judicem contra
ipsum inquirere, præveniens carceratio-
nem, se spontè constituit in Carceribus,
si fuit postea absolutus, recuperat pro
tempore carcerationis distributiones, ut
censuit S. Congr. Concilii 19. August. 1684.
qui stat cum alio armatus, dicitur ei
opem ferre in delinquendo, quamvis non
evaginet arma, aut faciat aliquem actum
comminatorium, item qui spontè solvit
ei, qui solitus est cogere, & à quo pote-
rat compelli, censetur coactè solvisse;
ita in hac subiecta materia, attentata qua-
litate, & moribus excommunicati, so-
lus timor mali poterit excusare, ad tradi-
ta per Pac. Jord. lucubr. tom. 3. lib. 14.
tit. 12. num. 119.

Ter-

12 Tertiò notandum quod ad hoc, ut quis dicatur in excommunicatione infordeſcere, requiritur ad minus annus continuus, & completus qui incipit currere à die, quod quis fuit ſcienter, & nominatim excommunicatus. Et hinc inferitur, quod qui obtinuit poſt ſex menſes abſolutionem cum in reincidentia, & denuò ſtetit excommunicatus per alios ſex menſes, talis non dicitur infordeſcens; quia tempora in hac materia non conjunguntur, & idem eſt de eo, qui intrà annum inſtetit pro abſolutione, licet eam non obtinuerit, aut fecit diligentiam pro ea obtinenda, vel ob aliquod impedimentum comparere non potuit, nam ii non dicuntur contemnere, ut docet Caren. *de Sancti. offic. part. 2. tit. 8. §. 1. & §. 2.* Elapſo autem anno continuo infordeſcentiæ abſque nulla inſtantia, ſeu impedimento, poterit, & debet ordinarius, vel cenſuram aggravare, vel infordeſcentem citare.

13 Ad reſpondendum de fide, & ad ſe purgandum ab hæreſis ſuſpitione in termino... aliàs termino elapſo videndum ſe in cenſuris infordeſcentem declarari, & denuò ſe excommunicari &c.

14 Si reus non compareat, iterùm, ob contumaciam excommunicationis vinculo erit innodandus, quam ſi per alium annum animo ſubſtineat pertinaci tunc conſulta priùs Sac. Congr. Inquiſitionis de Urbe, erit contra eum, tanquàm de hæreſi ſuſpectum, & Tribunali S. Officii ſubjectum procedendum, prout tradunt Antonell. *de tempor. legal. lib. 2. cap. 39. num. 4.* Pignatell. *conſult. 18. num. 16. tom. 7.* Nam licet contra infordeſcentem per annum in cenſuris, poſſit procedi tanquàm de hæreſi ſuſpectum, juxta diſpoſitionem Concilii Trident. *c. 3. ſeſſ. 25.* nihilominùs, quandò excommunicatio lata eſt ob aliam cauſam, quàm hæreſis, Tribunal Sancti Officii non agit, niſi poſt aliam notabilem contumaciam, de quo ſtylo teſtatur Caren. loco ſuprà citato *§. 4. num. 18.* Quæ contumacia ad hunc effectum puto, quod intercederet poſt lapſum biennii, etiamſi excommunicatus in hoc temporis intervallo obtinuiſſet abſolutionem cum reincidentia: quia dubitandum eſt, quod non formidine cenſuræ, Monacelli *Form. Pars III.*

ſed penæ in fordeſcentium, dolo motus fuerit ad illam petendam, hic tamen pro publicando Interdicto, non exigitur lapſus anni.

Quartò notandum, quod perſonæ loci interdicti, in hoc caſu, dummodò non ſint culpabiles, non ſunt interdictæ & ſic alibi poterunt intereſſe Divinis. Clericis autem, qui Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ incurrerunt, debet intimari perſonaliter. Etenim quamvis hoc interdictum feratur propter exceſſum nulla præcedente monitione; tamen quandò interdicuntur ſingulares perſonæ, poſt publicationem, eſt illis intimandum, ut docet Syr. *de cenſur. lib. 5. c. 11. n. 29.* ubi quod ſi perſona haberi non poſſit, tunc ſatis ſit publicari in Eccleſia, vel ad fores propriæ Domus, ſi verò feratur in Civitatem, vel Univerſitatem, ſufficiat publicatio in locis publicis conſuetis, ut ipſe ait *n. 30.* & eum ſequitur Ricc. *dec. 65. n. 3. & ſeqq. par. 1.*

Ultimò notandum, illum propriè dici recipere, & admittere, qui excommunicato, vel nominatim interdicto Sacramentum confert aut in loco ſacro ſepelit, aut dum celebrat, eum non excludit vel qui divina in loco interdicto celebrare facit, aut ex officio debet prohibere, & non prohibet, ut excommunicatus, vel interdictus non accedat ad Divina Bon. *tom. 3. de interd. in partic. diſp. 4. q. 2. pun. 6. n. 5.* Nomine autem Divinorum, quæ prohibentur, intelliguntur omnia ea, quæ fiunt in Eccleſia à Miniſtro Eccleſiaſtico, ſeu perſona conſecrata, vel deputata ad illud officium, & ſic non ſolum compræhenduntur functiones publicæ, & ſolemnes, ideſt Miſſa, Horæ Canonica, Conſecrationes, Proceſſiones ſolemnes &c. ſed etiam Sacramentalia, prout ſunt omnes benedictiones, Nuptiarum, Templi, Vaſorum Sacrorum, Candelarum, Palmarum &c. Sayr. *de cenſur. lib. 5. c. 5. num. 4.* Bonac. *de interd. diſp. 5. punct. 4. n. 1. 2. & 3. tom. 1.*

De interdicto contento in cap. ſanè 11. de offic. & pot. Jud. deleg.

In hoc cap. inter cætera hæc habentur -- tuæ quæſtioni diximus reſpondendum
P 3 quod

quod Judex a nobis delegatus vices nostras gerit, undè in causa illa, Superior est major illis, quorum causam suscepit terminandam, ideoque si persona, quæ non sit de jurisdictione illius in causa, quem ei delegamus, rebellis, aut contumax fuerit, secundum qualitatem facti poterit, vel Interdicti, vel suspensionis sententia à Judice delegato compelli,

Quare in casibus, in quibus à Conc. Trid. & Constitutionibus Apostolicis Regulares subduntur jurisdictioni Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ delegati, si fuerint contumaces, & poterit hic illos suspendere, vel eorum Ecclesias juxta facti qualitatem subicere interdicto v.g. si renuerent accedere ad publicas processiones: tunc enim Decr. Interd. sic poterit concipi.

Decreti Interdicti localis specialis.

F O R M U L A I V.

VIs instantia Promotoris Fiscalis, & Edicto indictionis processionis generalis pro causa, & bono publico in locis consuetis evulgato, & attenta contumacia PP. Ordin. N. Conventus N. hujus Civitatis, qui ad illam accedere, & interesse renuerunt, & qualitate facti, eorum Ecclesiam sub tit. S. N. auctoritate nobis à Concil. Trid. delegata, subicimus, & supponimus Ecclesiastico Interdicto, & subjectam, ac suppositam denunciamus, & publicè denunciari, & ad valvas d. Ecclesie Cedulae affigi volumus, & mandamus.

N. Episcopus (sive Vic. Gen.) N.

N. Aduarius.

Denunciationis.

F O R M U L A V.

N. Dei, & Apost. Sedis gratia Episc. N.

Auctoritate Nobis à Sac. Concil. Trid. delegata, denunciatur supposita Ecclesiastico interdicto Ecclesia N. PP. Ordin. N. ex eo quia vocati ad interessendum processionem generali à Nobis pro causa, & bono publico indictæ, cum admiratione, & populi scandalo accedere renuerunt. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Aduarius.

VEL

V E L

CON autorità à Noi delegata dal Sagro Concil. di Trento, si denuncia fotoposta all'Ecclesiastico Interdetto la Chiesa N. de PP. dell'Ordine N. perche chiamati, & intimati ad intervenire alla proceffione generale in detta, e convocata da noi per causa, e beneficio publico, con ammiratione, e scandalo del popolo, hanno ricusato d'intervenire &c.

N. Vescovo N.

Luogo ✠ del Sigillo.

N. Attuario.

SUMMARIUM.

- 1 Datur formula indictionis Processionis.
- 2 Occasiones indicendi Processiones pro bono publico indicantur.
- 3 Traditur cautela monendi in Edicto Regularis, & exemptos, & n. 4.
- 3 Episcopus in casibus, in quibus punit Regularis, debet exprimere contra eosdem procedere jure delegato. Declaratur n. 6.
- 7 Referantur casus, in quibus Episcopus, possit Ecclesias Regularium interdictione subdicere, vel eorundem personas censuris punire, & n. 8. 9. 10. & 11. & 23.
- 12 Interdictum locale Ecclesie apponitur pro delicto personarum, sub quarum regimine existit.
- 13 Regularis moniti, si non accedant ad Processiones publicas, possunt ab Ordinario censuris puniri.
- 14 DD. Regularis defendentes eorum privilegia, non sunt attendendi.
- 15 Regularis publice peccantes, gravius peccant, quam ceteri, & gravius

puniri possunt.

- 16 Regularis ab Ordinario suspensi, vel interdicti, à quibus abstinere debent, ostenditur, & n. 17. & 18.
- 19 Regularis sunt benemeriti de Ecclesia, & ideo Ordinarii locorum, cum eis leniter in delictis occultis procedere debent.
- 20 Regularis debent esse obsequiosi, & obedienter erga Episcopos.
- 21 Episcopi dicuntur Sanctissimi, Christi Legati, Papæ fratres, & Columnæ Ecclesie.
- 22 Cedulae Interdicti, affigi debent in forma originali, alias non obligant ad servandum interdictum.

ADNOTATIONES.

ET EDICTO INDICATIONIS. Edictum indictionis processionis generalis extraordinariæ pro causa, & bono publico, debet ab Episcopo evulgari per aliquot dies antè, ad hoc ut, qui interesse debent, possint disponi, & præparari. Formula autem Edicti per modum exempli, poterit concipi modo sequenti.

Edicti convocationis Processionis.

FORMULA VI.

CUM Sanctissimus D. N. Papa N. ad oppotendum se tanquam murum pro Domo Dei, immani Turcarum Tyranno, ingenti apparatu Regnum N. invadere minanti, miserrimasque clades Reipublicæ Christianæ levissimo

P 4

„ bel-

„ bello paranti, Jubileum universale ad implorandam Divinam opem indixe-
 „ rit nobisque districtè præcipiendo injunxerit in hac nostra Civitate, & Diœ-
 „ cesi d. Jubilei promulgationem: Nos promptè, ut par est, obedire satagen-
 „ tes, illud publicare fecimus, & formam in litteris Apostolicis præscriptam
 „ exequi, & adimpleri curavimus.

„ Ut autem Celestis thesauri fructum uberius consequamur, & omnipotentis
 „ Dei auxilium efficacius imploremus, & ad eum supplici, concordique voce
 „ clamemus, ut obliviscatur iniquitatum nostrarum, quibus iram ejus provoca-
 „ vimus, & catholice Religionis ossium ferociam conterat potentia virtutis
 „ suæ: Vigore præsentium pro hac causa publica, Processionem generalem pu-
 „ blicam indicimus.

„ Quare in hac Civitate ab Ecclesia nostra Cathedrali ad Ecclesiam N. & ab
 „ Ecclesia N. ad N. ad consequendam indulgentiam per nos designatas, die . . . .
 „ de manè hora . . . . Nos cum Ven. fratr. Canonicis, Capitulo, & universo Clero
 „ & populo comitante processionaliter pro Deo favente, accedere statuimus:
 „ idcirco inixè hortamur, & paterna charitate monemus omnes, & singulos
 „ utriusque sexus Christi fideles ad interessendum, Clericis autem officia, aut
 „ Beneficia obtinentibus, tam sæcularibus, quam Regularibus omnibus, &
 „ aliis etiam exemptis, & in strictiori clausura non degentibus, necnon Confra-
 „ ternitatibus, accedere solitis, præcipimus, eosque vocamus, & monemus,
 „ ut die, & hora, ut suprâ præscripta omninò in dict. nostra Cathedrali conse-
 „ niant, & Processioni, ut moris est, interveniant, sub pœna Interdicti Ec-
 „ clesie, aliisque censuris, & pœnis arbitrio: *quod si antè statutum terminum*
 „ *justi impedimenti excusatio deducta non fuerit, absque alia monitione contra con-*
 „ *tumaces, & inobedientes non interessentes ad conminatas pœnas procedetur.*
 „ Volumus autem quod præsens indictionis Edictum vim habeat, & ardeat, ac si
 „ singulis suprâ vocatis personaliter fuisset intimatum. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Aduarius.

2 Alia præter expressam hic in formula, sunt occasiones, quæ respiciunt causam, & bonum publicum, v. gr. ad serenitatem, pluviam, pacem, & sanitatem petendam, pro electione Summi Pontificis, & aliæ hujusmodi, quibus Regulares, ac alii exempti vocati, intervenire tenentur, quarum memini *to. 1. tit. 5. adnot. ad form. 7. n. 24. & seqq.* & eas referunt quoque Barb. in *sum. dec. Apost. verb. processio n. 23.* Pac. Jord. *elucubr. to. 2. lib. 7. tit. 14. n. 57.* Card. de Luc. *de jurisd. disc. 100. n. 9.*

3 Verbo autem in Edicto minusculo caractere notata ibi -- *quod si antè statutum terminum &c.* apponuntur pro cautela, & ad excludendam, & evitandam necessitatem

citandi post factum contumaces ad dicendum causam quare, &c. prout faciendum esset pro validitate censurarum, quando ista clausula in edicto non apponeretur, & hoc fit ad exemplum, ac etiam ut statim occurratur scandalo, quod per populum ex inobedientia, & non interventu conceptum fuit: nam quemadmodum publica, & notoria est contumacia, ita etiam expedit, ut videatur statim publica punitio: quam cautelam docuit, & servandam esse monet in his terminis Card. de Luc. *d. disc. 100. n. 21. de jurisd.*

Addo ego, quod si Monasterium Regularium vel aliorum exemptorum habitatio, situm, seu sita esset extrâ Civitatem & fu-

& suburbia, intra tamen medium milliare: intimatio, seu indictio processionis, poterit fieri ad cautelam, specialis per schedulam, vel per affixionem copiae authenticæ edicti ad valvas eorum Ecclesiæ, ne unquam indictionis ignorantiam valeant allegare.

- 6 *Auctoritate nobis à Concilio Trident. delegata.* Hoc exprimitur in Decreto, & in Cedulone, ad removendum omne dubium validitatis censurarum latorum contra exemptos: cum enim Episcopus Regularis, & exemptos compellat ad intereffendum processionibus publicis, tanquam Delegatus Sedis Apostolicæ, ut dicit Card. de Luc. *in miscell. disc. 15. n. 3.* hoc in sententia venit exprimendum, ne videatur ordinaria auctoritate procedere, & sicut visitando Ecclesias exemptorum jure delegato Concilii *in cap. 8. sess. 7. & cap. 9. sess. 24.* tenetur declarare, id facere tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, prout pluries Sac. Congr. Concilii declarasse testatur Fagnan. olim ejusdem Congreg. Secretarius *in cap. quoniam num. 35. de offic. deleg. & in cap. nullus num. 32. de paroch. & recenter ita faciendum esse respondit in Miletea. 17. Novembr. 1703. ad 3.* ita videtur quod debeat facere fulminando censuras: quamquam hoc non sit de necessitate; si enim id non exprimeret, non exinde inferri posset ad nullitatem: quia talis expressio requiritur solum ad præservandum jus exemptorum, ut advertit Cardin. de Luc. *d. disc. 100. num. 16.*

Eodem jure delegato non tantum in exemplo edicti potest Episcopus subijcere Interdicto Ecclesias exemptorum, & Regularium; sed etiam in aliis casibus, v. g. si abusus, & irreverentias, moniti nolent, vel negligenter ab eorum Ecclesiis remove; vigore *Concil. Trid. in Decret. de observ. & evit. in celebr. missarum.*

8 Si interdictum in loco publicatum non observarent *Sacr. Congregat. Concilii Indiarum 17. Decembr. 1650. lib. 19. decis. pag. 97.*

9 Si accedente Episcopo ad eorum Ecclesias pro celebranda missa Pontificali, nolent eum obsequiis solitis juxta præscriptum Decretorum Sac. Cong. Rituum, &

Apostolicorum, recipere, servire, & juxta solitum de cera, & supellectilibus providere, vel ei Baldachinum erigere: nam tunc ratione contemptus Dignitatis Episcopalis, ad propulsandam publicam injuriam, & per modum defensionis extrajudicialiter, potest illicò absque alia monitione Interdictum Ecclesiæ indicare, & denunciare *Sacr. Congr. Concilii in Venafrana Interdicti 26. Januar. 1697. Decret. Sac. Congr. Rit. tom. 2. tit. 13. annot. ad form. 4. post num. 34. Donat. prax. rer. regul. tom. 1. part. 2. tract. 13. de exempt. religios. q. 74. n. 7.*

Si Baldachinum, vel osculum Evangelii, vel assistentiam in Presbyterio in eorum Ecclesiis darent, permetterent, & concederent personis sæcularibus quantumvis nobilibus, & Illustribus, ut disponunt Decreta generalia *disc. Sac. Congregat. Rituum*, quæ à me data fuerunt *part. 2. tit. 13. ad form. 1.* Vel si ab Episcopo moniti, sepulturas sub Altaribus, & bardellis eorum Ecclesiarum constructas, nolent, aut different expurgare, & illas muro obstrui facere, & replere, *Sacr. Congr. Episcop. apud Pignatell. consult. 32. num. 2. tom. 4. in nulla enim Ecclesia est tolerandum, quod in hujusmodi Altaribus celebretur, donec tumba terra repleatur, & ossibus amoris muro obstruatur, Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 40. n. 1. Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 9. cap. 1. num. 8. & 9. sed debent interdicti, Samuel. de sepult. tract. 1. disc. 3. contr. 8. n. 3. 4. & 5.*

Si haberent aliquam Parochiam unitam, & congruam sustentationem Curato assignare tenuerent, *Pirhing. in jus can. tom. 3. lib. 3. tit. 5. num. 44.* ubi hæc habet. -- *Quod si Prælati monasteriorum, quibus Parochiæ sunt unitæ, congruam portionem intra terminum ipsis ab Episcopo Diocesano præfixum, Vicariis perpetuis, qui ab ipsis presentantur, assignare neglexerint, ea potestas ad Episcopum loci devolvitur, qui Prælatos, etsi exemptos per censuras Ecclesiasticas ad id compellet. juxta disposita in clem. 1. de jur. patr. ibique gloss. sicuti enim pro delicto Rectoris Civitatis, aut alterius Communitatis, locus interdicti potest, ut dictum fuit*

fuit supra in præcedenti formula : ita poterit pro delicto Prælati interdicti Ecclesia Regularium.

12 *Et supponimus Ecclesiastico Interdicto.*

Quamquam in casu in formula figurato, personæ delinquentes possent censura suspensionis à divinis, vel interdicti personalis ab Episcopo puniri : adhuc magis propria, & conveniens delicto videtur Interdicti localis Ecclesiæ censura : tum quia fit magis nota, & exemplaris in populo : tum quia non afficit non culpabiles, & innocentes, Bonaccin. *de interd. in particular. disp. 4. quest. 1. punct. 1.* justequè ac validè apponitur propter crimen personarum, sub quarum regimine ipsa Ecclesia existit, ex traditis à S ayr. *de censur. lib. 5. cap. 11. num. 8. & 9.* Cardin. de Luc. *de jurisd. disc. 29. num. 8. & dict. disc. 100. nu. 18.* ubi in individuo de Interdicto apposito, Ecclesiæ, ob non interventum quorundam exemptorum ad publicam processionem.

13 Quod autem Regulares, & alii exempli reventes accedere ad publicas processiones, possint ab Episcopo censuris compelli, & puniri, hodie planum est : cum enim subjiciantur hac in re suæ jurisdictioni absque pœnæ determinatione, valer illos coercere pœna canonica sibi benè visa, ut individualiter communiter tradunt, Ricc. *in prax. rer. for. Eccles. par. 2. resolut. 210. num. 1. limitat. 2. & collect. 4050.* Leo *ibid. for. Eccles. part. 1. cap. 8. numer. 18. & part. 4. cap. 2. num. 143.* Pac. Jord. *elucubr. tom. 2. lib. 7. tit. 14. num. 59.* Ventrigl. *in prax. part. 1. annotat. 48. §. unic. num. 106.* Pignatell. *consulti. 46. à num. 11. ad 23. tom. 3. ubi Decreta Sac. Congr. refert Gallemart. collect. in Conc. Trident. sess. 25. §. 15. remiss. vers. nota ex Farinaccio, Card. de Luc. miscell. disc. 15. num. 8.* ubi quod iste punctus post emanatam constitutionem Gregor. XI. *Inscrutabilis*, non mereatur amplius discursum, Romaguer. *ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 10. cap. 1. nu. 10.* & ingenuè fatetur Passerin. *de stat. hom. tom. 3. quest. 189. art. 10. insp. 10. numer. 768.* his verbis -- *sed ubi Episcopis datur facultas coercendi, corrigendi, & puniendi Regulares, datur etiam facultas eos excommunicandi. Et si v. gr. dum sess.*

25. c. 13. datur Episcopis facultas compellendi eos ad processiones, datur etiam facultas eos compellendi per censuras : cujus doctrina notanda est.

Neque vis ulla facienda videtur in auctoritatibus contrariis, quæ possunt allegari DD. Regularium : quia cum defendant causam propriam non sunt in hac subiecta materia testes idonei, nec audiendi, Cardin. de Luc. *miscell. disc. 16. n. 12. & de jurisdict. disc. 31. n. 8. & disc. 29. n. 7.* Ventrigl. *in prax. par. 1. adnot. 48. n. 134.* Pignatell. *consulti. 21. num. 6. tom. 2. & etiam qui eorum rationes post Concil. Trid. & Bullam Greg. XV. penitus nullæ sunt, & validissimis prosternuntur fundamentis à DD. supra allegatis.*

Debent autem reminisci Regulares, quod si ipsi peccant cæteris paribus, gravius peccant, quàm sæculares in eodem genere peccati : idque tripliciter : primò si peccant contra votum, ut furando, vel fornicando : secundò, si ex contemptu : tertio si palam peccant (prout hic) propter scandalum D. Thom. 2. 2. *quest. 186. art. 10.* ideoque gravius puniendi sunt quam Clerici Sæculares, ut benè advertit Pirhing. *in jus. can. lib. 5. tit. 7. de heret. num. 142.*

Secundò, quod si fuerint ab Ordinario in casibus, in quibus ei subjiciuntur simpliciter suspensi, vel interdicti ; non solum à divinis ; sed etiam voce activa, & passiva privati censentur, dicit Ricc. *in prax. rer. for. Eccles. tom. 4. resolut. 43. n. 9. & 13.* si verò sint ab ordine tantum suspensi eligi non poterunt, sed eligere non impediuntur, Ricc. *ibid. n. 11.* si autem voce activa, & passiva privati sint, intelligitur de omni capitulari voce, in dandis votis, vel recipiendis pro qualibet re proposita in Capitulo, ut respondit Sac. Congreg. *Conc. 6. Julii 1581.*

Reminisci quoque debent Ordinarii quod Regulares omnes, sunt de Ecclesia benemeriti, & Episcoporum coadjutores in procuranda salute subditorum : ideoque, si proprii Instituti observantes sint, debent protegi, foveri, & summa charitate, & benignitate tractari : si autem per semitas justitiæ non ambulent, antequam censuris puniantur in casibus.

fibis permittis, & delicta non sint publica, vel cum contemptu, aut præsumptuosa, levioribus pœnis corrigenda erunt: nam ut dicit *glos. in c. nisi cum pridem de renunc.*

Qui nimis emungit, solet extorquere cruorem.

Et violenta facit correctio deteriorem.

Sed moderata satis correctio gignit amorem.

At è converso Regulares erga Episcopos debent esse obsequiosi, & obedientes, non solum quia jus reverentiale eis per exemptionem non fuit ablatum, ut dicunt Card. de Luc. *de regul. disc. 1. n. 21. & disc. 64. n. 15.* Passer. *de stat. hom. to. 3. qu. 189. art. 10. insp. 10. n. 798.* & declaravit Sac. Cong. Episc. *in Forolivien. 6. Martii 1692.* sed etiam, quia in pluribus eisdem sunt subiecti, ut vidimus supra, & in *10. 1. tit. 6. ad not. ad form. 20. a num. 9. ad 28.* & demum quia Episcopi dicuntur Sanctissimi, Christi Legati existunt, Spirituales sunt Patres, Papæ fratres, & Columnæ Ecclesiæ, ut habetur in *Clem. 1. §. nec super de pœn.*

Et ad valvas d. Ecclesiæ Cedulones affigi. Cedulones Interdicti, qui affiguntur ad valvas Ecclesiæ interdictæ, debent esse in forma originali, nempe cum subscriptione Judicis interdicentis, Notarii Actuarii, & appositione sigilli Curia: non autem in forma simplicis denunciationis, per copiam, aut schedulam privatam, qua notificetur, quod Ecclesia sit ab Ordinario supposita Interdicto: quia talis scriptura informis, non obligaret ad servandum Interdictum, ad tradita per Card. de Luc. *in miscell. disc. 22. n. 5. & 6.* ideoque nuncius in relatione affixionis referre debet, se

ad valvas Ecclesiæ interdictæ Cedulones originales Interdicti affixisse, & affixos reliquisse, prout habuit in mandatis: ad quod Cancellarius Curia:, nè in suo officio errare dicatur, advertere debet.

Addo quod posset Episcopus, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, Abbates, & alios usum Pontificalium habentes, ac Prælatos, & Superiores Regulares, & exemptos, censura Interdicti ab ingressu Ecclesiæ, vel suspensionis ab exercitio Pontificalium punire, & coercere, si Ecclesiasticam suppellectilem, seu paramenta Sacra pro usu aliarum Ecclesiarum, quam suarum benedicerent: cum hoc eis expressè veritum sit à Decretis generalibus Sac. Cong. Rit. 18. emanatis 27. Septemb. 1659. & 20. Julii 1660. quo ad hoc confirmatis, & approbatis ab Alexandro VII. quæ dedi p. 2. tit. 13. ad form. 4. n. 34. in quibus datur Ordinariis facultas inobedientes, & transgressores per censuras compellendi.

De Interdicto contento in cap. quamquam de cens. in 6.

Civitas, Castrum, vel locus, cujus Collegium, aut Universitas exigit, seu extorquet, aut solvere compellit per se, vel per alium suo, vel alio nomine pedagium, vel guidagium, aut alias exactiones ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis, exceptis rebus, quas causa negociationis deserunt: Ecclesiastico Interdicto ipso facto subjiciuntur, ut ex hoc textu colligitur. Quare Dioecesiani, quibus constat aliquam Universitatem hanc censuram incurrisse; illam publicare debent, ut ibi *glos.* monet: hocque facere poterunt formula sequenti.

Decreti Interdicti generalis localis.

F O R M U L A VII.

At tentis comparitionibus Syndici Monasterii Monialium N. nec non Procuratoris Hospitalis infirmorum N. & visis juribus exhibitis, ex quibus constat, N. exactorem pedagogiorum nomine Universitatis N. pluries pedagium pro rebus ad d. Monasterium, & Hospitale spectantibus scienter extorquisse, & monitus ad restituendum, indebitè exactum restituere recusavit: monitisque

Officia-

Officialibus, & Consulibus; imò & ipsa Universitate, ad dicendum causam quare non deberet declarari supposita Ecclesiastico interdicto ob dictam indebitam exactionem nomine suo factam, & nihil in termino assignato, quod relevet deducto, eandem Universitatem Ecclesiastico Interdicto, in quod incidit, subjectam esse declaramus, & denunciamus, donec exactum plenariè restituat, & publicè volumus, denunciari.

N. Episcopus N.

N. Actuarius.

Denunciationis.

F O R M U L A V I I I .

Autoritate ordinaria denunciatur, & declaratur supposita Ecclesiastico Interdicto locali generali Civitas (sive Universitas Castri) N. ex eo, quia contra Canonicas sanctiones, ejus Exactores pedagia, aliasque exactiones ab Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, jure Divino, humanoque exemptis, scienter exigere voluerunt, & de facto exigerunt, & Interdicto subjecta erit, donec indebitas exactiones nomine suo factas integrè restituat. Dat.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli,

N. Actuarius.

V E L

Con autorità ordinaria si denuncia, & dichiara sottoposta all' Ecclesiastico Interdetto locale generale la Città (ò Terra) N. perchè contro la disposizione de Sacri Canonì, li di lei Esattori, e Gabellieri hanno efatta la gabella... dalle Chiese, ed altre persone Ecclesiastiche, le quali per legge Divina & humana, sono efenti da tali pesi, e gravami, e starà sottoposta à tale Interdetto, fin tanto, che saranno intieramente restituite le somme da quelli à suo nome efatte. Dat.

S U M M A R I U M .

- 1 Exigentes pedagia à personis Ecclesiasticis, si sint personæ singulares, excommunicationem, si verò universitas Interdictum eo ipso incurrunr, & quid sit pedagogium ostenditur n. 2.
- 3 Amplia in Prælati, qui si à Clericis exigant, easdem pœnas incurrunr.
- 4 Exigentes à Clericis sponte solventibus, non excusantur à restitutione.

- 5 Exigentes ab Ecclesiis, vel Clericis pro oneribus infixis bonis ab eis possessis, vel datis cum conditione solventi onera, vel fraudolenter donatis, an, & quando incurrant, assertur declaratio S. Congr.
- 6 Represalias relaxantes contra bona Ecclesiasticorum, subjacent Interdicto generali personali, si sint Universitates, si verò singulares personæ fuerint, sententiam excommunicationis incurrunr.

Ext

- 7 Exigentes juramenta illicita, quibus pœnis subjaceant, enarratur ex Bulla Greg. XIII.
- 8 Cipientes, percutientes, detinentes, vel bannientes proprium Episcopum excommunicationem Papæ reservatam incurrunt, & locus eo ipso subjacet Interdicto.
- Interdicta non sunt denuncianda, nisi præmissa monitione ibid.
- 7 Interdictum locale, licet ipso jure incurrat, nemo tamen illud servare tenetur, antequam promulgetur.
- 10 Fallit in Ecclesia, quando jam à canone, vel Constitutione interdicta est.

ADNOTATIONES.

PEDAGIUM. Exigentes à personis Ecclesiasticis pedagium, & guidagium, censuras ipso facto incurrunt, ut habetur in citato c. quamquam de cens. in 6. ibi nec universitas, nec aliqua etiam singularis persona cujuscunque sit dignitatis, conditionis, aut status, à præfatis Ecclesiis, aut personis pro personis ipsis, aut rebus prædictis, talia exigat, vel extorqueat, per se, vel per alium suo nomine, vel etiam alieno, aut eas ad hujusmodi persolvenda compellat. Qui vero contrafecerit, si personæ fuerint singulares, excommunicationis: si autem Collegium, vel universitas Civitatis, Castris, seu loci alterius cujuscunque, ipsa Civitas, Castrum, vel locus, interdicti sententias ipso facto incurrunt.

Hoc nomen pedagium, hic sumitur non solum strictè pro pedagio solvendo à transeuntibus in loco destinato, sed etiam pro vectigali, quod Principi, seu Universitati solvitur pro rebus, & mercibus, quæ vel invehuntur, vel evehuntur, & pro alia quacunque indebita exactio- ne, quæ fit auctoritate laicali, ut notant glos. in d. c. quamquam Barb. num. 3. Passerin. num. 3. 4. & 7. Cherubin. in summ. bullar. ad const. 10. Paul. 3. schol. 1. imò non solum Universitates, & personæ sæculares cujuscunque dignitatis, & status existant prohibentur hujusmodi exactio- nes à Clericis extorquere: sed etiam Prælati Ecclesiastici, qui si per se ipsos, vel

per alios talia pedagia exigent, in eadem pœnas inciderent, ut notat Passerin. ibid. n. 6.

Scienter extorquisse. Quid si non extor- 4 querent, sed ab Ecclesiasticis spontè solventibus reciperent; an inquam prædictis afficerentur pœnis? Et videtur dicendum, quod non excusarentur à restitutione: quia Ecclesiastici eorum exemptioni renunciare non possunt, ut jam ostendi tom. 2. tit. 15. ad form. 4. num. 13. & docet del Bene de immun. Eccles. tom. 1. cap. 5. dub. 18. sect. 1. numer. 15. hoc tamen casu exigentes non denunciandi, sed facta restitutione absolvendi essent.

Quid si exigent ab Ecclesiis, & Clericis pro oneribus infixis bonis ab eis pos- 5 sessis, & cum conditione solvendi onera, aut fraudolenter donatis? & responderi potest ut in sequenti Decreto s. Congr. Immunit.

Vercellen. Clerus supplicat declarari infra scripta dubia.

Primo. An exigentes Collectas pro bonis donatis Ecclesiis, quando donationes sunt cum fraude, incidant in excommunicationem.

Secundo. An exigentes pro bonis donatis Ecclesiis cum conditione solvendi onera, & tributa etiam imponenda, incidant in excommunicationem.

Tertio. An si Crives communi consensu, generali, vel speciali hypoteca, obligent eorum Prædia pro Collectis in futurum imponendis, ut ad quoscunque transeant cum d. onere, ac propterea Ecclesia acquirens subjaceat, an dicantur facere contra libertatem, & Immunitatem Ecclesiasticam.

Quarto. An si supradictæ Collectæ non solvantur à Clericis, possit à Judice laico contra eadem bona fieri executio.

Die 15. Novembr. 1659. Sacr. Congr. Respondit.

Ad primum non incurrere facta prius per Episcopum declaratione super fraude donationum.

Ad secundum major pars inclinavit non incurrere, quando sub conditione fuerint bona donata Ecclesiæ.

Ad tertium respondit ut ad proximum.

Ad

Ad quartum per Judicem laicum non posse fieri executionem, sed spectare ad Judicem Ecclesiasticum lib. 3. Dec. Paulucci fol. 238.

6 Quid si Universitas collectas, & pedagia à personis Ecclesiasticis non exigeret, sed contra eas, vel ipsorum bona represalias concederet, & relaxari, an posset Ordinarius pena Interdicti localis, exemptionem, & libertatem Clericorum tueri, & defendere: & responderetur quod sic: nam quando Universitates hoc facere attemptant, nisi infra mensem à die concessionis, vel extensionis represaliarum, illam non revocant; ipso jure subjacent Interdicto generali personali lato in Constitut. Concilii generalis Lugdunen. relata in c. unico de injur. in 6. ubi glos. & Barb. n. 4. Sayr. de conf. lib. 5. c. 12. n. 12. quod pariter denunciandum esset, si facta monitione, represalias removere contemneret, si verò personarum singulares fuerint, sententiam excommunicationis incurrerent d. c. unico de injur. in 6.

7 Quid si Universitas, vel Collegium extorqueret ab Ecclesiasticis juramenta illicita, damnosa, vel contraria libertati Ecclesiasticæ; an Interdicto sit competenda, & responderetur quod sic juxta præscriptum Constit. Gregor. XIII. quæ incipit: *Inter Apostolicas impressæ in Bullar. tom. 2. pag. 480. in ordine la 93. in qua §. 3. sic disponitur --- Ac etiam præcipimus, ac interdiciamus Prælati, Canonicis, & aliis supradictis, necnon Ecclesiarum Capitalis, & Monasteriorum, cæterisque Conventibus, Civitatum quoque Castro- rum, & Terrarum Communitatibus, & personis quacunque dignitate præditis, ne ulla omnino juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel libertati Ecclesiasticæ, aut Decretis Concilii Tridentini obviantia, sive ante, sive post Electiones, confirmationes, provisiones, receptiones, admissiones, aut alios actus, ubicunque, ac quocunque tempore, etiam prætextu cujusvis consuetudinis quantocunque tempore observatæ, quæ potius corruptela est censenda, sive in genere, sive in specie præstare, reddere, vel exigere, neque super præstitis, redditis, vel exactis huc usque quemquam, in judicio, vel extra inquietare audeant, quoquo-*

modo vel turbare. Illos enim qui juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel Ecclesiasticæ libertati, aut Decretis dict. Concilii obviantia, exigere contenderint, Episcopos videlicet, & alios quoscunque Pontificali dignitate præditos suspendimus à divinis, Capitula vero, & Convenus, eorumque Ecclesias, & loca omnia interdicto Ecclesiastico supponimus, ac singulares personas excommunicationis sententia inmodamus, inhabilesque facimus ad obtenta, & alia obrinenda eo ipso, nobisque, & Romano Pontifici pro tempore existenti relaxationem suspensionis, & interdicti, necnon absolutionem ab excommunicationis sententia hujusmodi perpetuo reservamus.

Quod si suadente diabolo in hoc sacrilegii genus aliqua Civitas prorumperet, ut proprium Episcopum injuriose caperet, percuteret, detineret, vel banniret, aut hæc fieri mandaret, aut ab aliis facta rata haberet, vel consilium, aut favorem facientibus præstaret: an Interdictum aliquod incurreret, & responderetur affirmativè secuto effectu, ut haberetur in Clem. 1. de pœn. & non solum locus, in quo Episcopus detinetur ipso jure subjacet interdicto; sed culpabiles excommunicationem Papæ reservatam incidunt, Bonaccin. tom. 3. de interd. in particular. disp. 4. quæst. 3. punct. 4. num. 1. & 10. Hoc autem Interdictum, quod quoad non culpabiles locale est, ut ait glos. in d. Clem. per speciem defensionis erit statim denunciandum: alia verò interdicta, de quibus supra mentio facta fuit denuncianda, & publicanda non sunt, nisi præmissa monitione, ad dicendum causam quare ob illicitam, & indebitam exactionem ab Ecclesiasticis personis factam ob represalias concessas, ob illicitum juramentum exactum, quis non debeat incurfus declarari: quomodo autem Universitas citanda, & monenda sit, in sequenti formula dicam.

Et publicè volumus denunciari. Licet etiam hoc interdictum, & alia, de quibus supra, ipso jure, & ipso facto incurrantur, nemo tamen illa servare obligatur: antequam locus denunciatur, & promulgetur interdictus: quidquid sit de Ecclesia,

10 fia, quæ sufficienter censetur denunciata, si in Canone, vel Constitutione dicatur -- singule Ecclesie talis loci ipso facto sint interdictæ, ut notant Sayr. de censur. lib. 5. c. 12. n. 23. 24. Bonacc. tom. 3. de interd. in particul. disp. 4. qu. 3. punct. 2. n. 8. Barbol. in d. c. quamquam n. 8. de cens. in 6.

De Interdicto contento in Bulla Pii V. 104. Bullar. tom. 2. pag. 310.

Hæc Constitutio confirmat, ampliat, & declarat Concil. Trident. in cap. 14. sess. 24. de reform. prohibet, ne in Beneficiorum, Canonicatum, & Præbendarum Cathedralium, & Collegiatarum collatione, provisione, electione, nominatione, aut præsentatione, vel admissione in possessionem, fiant pactiones, petitiones, compensationes, solutiones, deductiones fructuum, seu distributionum, aut promissiones illicitæ, & quæ fordix avaritiæ suspicionem habent, vel quæ in usum, & utilitatem conferentis, præsentantis, vel admittentis cederent, aut inter Capitulares, & personas Ecclesie dividi deberent; si ve ex privilegio, si ve ex flatu etiam Apostolica auctoritate confirmato (quod revocat, & annullat) si ve ex consuetudine longissimo tempore observata exigentur, hæcque prohibet sequentibus formalibus verbis.

Præcipimus igitur, & interdiximus omnibus Episcopis, Capitulis, & Collegiis, & personis, ad quos id pertinet, ne post hæc fructus, aut distributiones hujusmodi, nec prorsus ullam eorum partem retineant, neve

ipsorum cessionem, vel renunciationem, aut dulciaria, vel alia quomodocumque petant, vel exigant, aut quemquam, si ve Ordinaria, si ve Apostolica auctoritate provisum, ad præstandum hujusmodi juramentum inducant, aut illi, prædicta non facienti, possessionem impediunt, vel remorentur. Quicumque contrafecerint, si Ecclesiarum Antistites, tamdiu à Pontificalis officii exercitio sint suspensi, donec satisfactione prævia, illis per Sedem Apostolicam, suspensio relaxetur. Capitula verò, & Collegia quæcumque Ecclesiastico subjaceant interdicto, ac singulares personæ in excommunicationis sententiam incurrant, à qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio, quam à Roman. Pontif. absolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes hujusmodi præstita juramenta non tenere, nec quemquam illis obligari, quinimmo jurantes in hujusmodi censuram incidere, necnon irritum, & inane quicquid secus, &c.

Quare tam Ordinarii, quam Visitatores, si inveniunt hanc Constitutionem in aliqua Collegiali Ecclesia non servari, prout non observari tempore suo conquirebatur Ricc. in prax. part. 1. resol. 231. num. 2. poterunt, & debebunt, tum ex officio, tum ad partis instantiam ad denunciationem interdicti procedere, quatenus contra venientes promptè recepta, a ut retenta non restituant, & pro absolutione à censuris incursis non recurrant: & si v. g. ob solutionem, aut promissionem solvendi, aut relaxandi non factam à proviso, possessio retardetur, modo sequenti providendum erit.

Decreti Interdicti.

FORMULA IX.

Atenta comparitione coram Nobis facta pro parte N. à Sede Apostolica provisi de Canonicatu in Cathedrali Ecclesia N. prout patet ex literis Apostolicis exhibitis, reclamantis sibi possessionem retardari d. Canonicatus à Capitulo, & Canonicis, ex quo nolit promissionem, partem fructuum relaxandi (aut aliam solutionem) facere: visa monitione contra Capitulum exequuta, ad dicendum causam quare, non debeat incursum declarari in censuram interdicti contentam in Constitut. 104. Pii V. & nihil relevans deducto, præfatum Capitulum ob dictam illicitam solutionis petitionem, & possessionis Canonicatus retardatio-

dationem, in interdictum, incitata Bulla contentum incidisse declaramus, & Ecclesiastico interdicto subiectum denunciamus, & publicè denunciari volumus, & mandamus.

N. Vic. Gen. N.

N. Aduarius.

Denunciationis.

F O R M U L A X.

Auctoritate ordinaria denunciatur subiectum, & suppositum Ecclesiastico interdicto Capitulum Cathedralis (sive Collegiatæ) N. ex eo quia contra prohibitionem Decreti Sac. Concilii Trident. cap. 14. sess. 24. & Bullæ Pii V. prætextu illicitæ promissionis (seu solutionis) per N. provisum à Sede Apostolica non factæ, possessionem Canonicatus obtenti, tradere tenuit, & remoratur. Datum, &c.

N. Vic. Gen. N.

Loco ✱ Sigilli.

N. Aduarius.

S U M M A R I U M.

1 Episcopus ex officio procedit contra transgressores Bullæ Pii V. 104. 2 Possessio Canonicatus debet capi capitulariter. 3 Effectus attenditur, non modus. 4 Datur formula Citationis exequendæ contra Capitulum, vel universitatem, & n. 5. 6 Citatio faciendæ contra populum, qui certum non habet locum, ubi congregari soleat, fit per affixionem ad valvas Ecclesiæ, in qua solet convenire. 7 Requisitio pro convocando Capitulo, seu Concilio Universitatis, quomodo fit faciendæ ostenditur. 8 Verba in materia pœnali, intelligenda sunt cum effectu. 9 Consuetudo, seu statutum, quæ, seu quocavetur, quod provisum de Beneficio, vel Canonicatu, aliquid solvant pro pio usu, aut Ecclesiæ fabricæ, vel suppellectilibus Sacristiæ te-	net, & servanda sunt, & n. 10. 11. 12 Non valet Consuetudo, ut noviter recepti, solvant prandium. 13 Valida sunt statuta, quibus disponitur ut noviter recepti non participant, nisi per aliquod temporis spatium gratis inserviant. 14 Pro receptione, & admissione ad Religionem, nihil recipi debet. 15 Expensæ, quæ fiunt tempore professionis, debent taxari ab Episcopo. 16 Dos pro receptione Monialium licitè solvitur. 17 In Religione Virorum, an pro receptione, & admissione, aliquid licitè recipi possit, ostenditur, & n. 18. 19. & 20. Canones, qui simoniam vetant, per non usum abrogari non possunt dict. num. 20. 21 Capitulum non potest excommunicari, sed debet interdici. Contraveniens Bullæ Pii V. la 104. interdictum incurrit ibi. 22 Episcopus dict. Bullæ transgressor, & Por-

Pontificalibus est ipso jure suspensus, potest tamen missam privatam celebrare.

- 23 Si autem esset ab ingressu Ecclesie, interdicius, in Ecclesia nullum actum ordinis potest exercere.
- 24 Episcopus suspensus, si populum solemniter benediceret, feret irregularis.

ADNOTATIONES.

1 **A**TTENTA COMPARITIONE. Hoc dicitur in formula ad exprimendum casum minus dubitabilem: ceterum non solum ad partis instantiam, sed ex officio Ordinarius, tam in Visitatione, quam extra, actiones prohibita in Bulla, ne fiant curare, & providere debet, & contravenientes admonere, & si statuta, aut Consuetudinem contrariam abolere detre- tent, in censuras incurlos denunciare.

2. **A**Capitulo, & Canonicis. Impedimen- tum retardans possessionem facto Capitu- li, & Canonicorum, diceretur probatum, quoties Canonici moniti, nollent, aut refugerent actui possessionis capiende, interesse: nam cum de necessitate posses- sio Canonicatus sit capienda Capitulari- ter, etiamsi in literis adsit claustra, ut provisus possit propria auctoritate capere possessionem (quæ solum operatur, ut possit illam capere absque ministerio Judicis, non autem excludit consensum Cap- ituli) ex traditis à Paris de resignat. be- nef. lib. 6. quæst. 5. num. 32. Card. de Luc. de benef. in summ. num. 274. ex eorum ab- sentia data opera causata, resultat idem effectus, ac si factio violento possessioni resisterent, qui effectus ad incurrendam censuram attenditur, & non modus, Bar- bos. axiom. 80. num. 5. Donat. prax. rer. re- gular. tom. 2. par. 1. tract. 1. q. 26. num. 6.

3 **V**isa monitione contra Capitulum exe- 4 **q**uinta. Monitio, seu citatio exequenda ante denunciationem Interdicti contra Capitulum, poterit sic concipi -- Citetur, & moneatur Capitulum Cathedralis N. ad comparandum per suum legitimum Procu- ratorem prima die juridica, ad dicendum causam quare non debeat declarari, ipsum incurrisse, & subiectum esse, & existere in- Monacel. Formul. Pars III.

terdicto Ecclesiastico comminato, & conten- to in Bulla Pii V. quæ incipit. Durum ni- mis: ob illicitam petitionem relaxationis fructuum (seu solutionis talis summe) fac- tam N. proviso Apostolico, & retardationem possessionis Canonicatus per eum obtenti, con- tra prohibitionem expressam dict. Consti- tutionis, alias videndum die immediatè se- quenti, se interdictum denunciari, Cedulo- nes relaxari, & publicè affigi, eo amplius non monito &c.

Hæc citatio, seu monitio, exequi debet 5 dum Canonici sunt capitulariter congregati, & ad hunc effectum Ordinarius mandabit ei, qui habet jus convocandi Ca- pitulum, ut ipsum convocet, qui si noluerit illud congregare habebitur pro citato per affixionem citationis in loco ubi Capitu- lum solet congregari: vel si dum Canoni- ci sunt congregati, claudatur porta Nun- cio, ut ingredi nequeat, citatio affigi pote- rit in valvis ejusdem loci: vel poterit Ca- pitulum citari in persona Syndici, vel Æconomi, vel procuratoris, ut docet glos. communiter recepta in cap. si capitulo ver- factam de concess. præb. in 6. Ricc. collect. 3040. Rot. coram Cavaler. decis. 310. n. 2. Pac. Jord. elucubr. tom. 3. lib. 14. tit. 1. nu- 90. & 91. Sabell. in summ. div. tract. 5. Ci- tatio num. 27. ubi alios cumulat. Et hæc praxis servanda quoque erit, quoties ci- tanda sit Universitas, sive aliud Colle- gium, Pignatell. conf. 17. num. 2. & 3. tom. 7. Zual. ad Stat. Favent. tom. 1. lib. 3. rubr. 1. num. 23. & 24. Adden. ad Greg. decis. ult. lit. B. si verò citandus esset populus, qui non habet certum locum ubi congregari soleat, sufficiens erit citatio per pro- clama, aut per affixionem ad valvas Ec- clesie, in qua populus solet convenire ad audiendam missam, Rot. coram Cavaler. dec. 408. num. 1.

7 **R**equisitio autem facienda pro convo- catione Capituli, seu Concilii Universi- tatis ei, qui habet jus convocandi, si erit concipienda -- Citatur, & requiritur N. ad congregandum, & congregari facien- dum pro die . . . . . Capitulum Cathedra- lis, ut moris est in loco solito (sive Conci- lium Universitatis) in quo citari possit juri- dicè pro justitia administranda, alias ha- bebatur pro citato per affixionem in loco, seu

seu valvis loci Capituli (seu Concilii) istan-
te, &c.

- 8 Ob dictam illicitam solutionis petitionem, & possessionis Canonicatus retardationem. Licet in Bulla ista duæ actiones scilicet petere, & exigere, disjunctivè ponantur ibi — dulctaria, vel alia quomodocunque petant, vel exigant: adhuc cessione, solutione, vel traditione non secuta, videtur, quod Capitulum hanc censuram non incurrat, etiamsi petierit: quia verba in materia pœnali intelligenda sunt cum effectu, ut hanc Bullam ponderando, tenet Bonacc. de simon. disp. 1. q. 7. §. 3. n. 3. & in terminis censurarum, Sperell. decis. 20. n. 15. & 16. & Simoniz conventionalis, Donat. prax. rer. regul. tom. 2. tract. 1. q. 26. per tot. Corrad. prax. disp. lib. 5. c. 9. n. 6. Paris. de confid. q. 1. n. 142.
- 9 Non autem omnis petitio, & solutio, quæ fit à Capitulis, & provisus est illicita: quoniam plures sunt casus, in quibus dispositio hujus Bullæ non intrat: non enim compræhendit Consuetudines, & statuta, quibus disponitur, quod ab obtinentibus Beneficia, & Canonicatus in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis solvatur, & exigatur aliquid, quod non in ipsorum exigentium utilitatem, nec pro ingressu, & admissione accipiatur, sed in aliquos pios usus convertatur: hoc etenim nullam avaritiz, seu simoniz suspicionem habet, sed potius laudabile est, ut tradunt Paris. de confid. quæst. 38. n. 28. Monet. de distrib. part. 2. quæst. 18. n. 54. & 55. Ricc. in prax. par. 1. resol. 499. n. 6. Bonaccin. de simon. disput. 1. quæst. 7. §. 3. num. 5. Barb. supra Concil. d. cap. 14. sess. 24. num. 6. & de Canonic. cap. 15. num. 29. Card. de Luc. de Canonic. disc. 10. nu. 10. & disc. 29. n. 7.
- 10 Et hinc est, quod valet statutum, sive Constitutio facta per Capitulum auctoritate Episcopi, quod provisus de Canonicatibus, Beneficiis, vel Præbendis in Cathedrali, solvant certam quantitatem que integrè cedat pro fabrica Ecclesiæ, nihil tamen detur Notariis, Campanariis, & aliis Ministris, & officialibus. Leo thes. for. Eccles. part. 3. cap. 1. num. 4. Ricc. in prax. dist. resol. 499. num. 8. ver. pro cuius. Gallemart. collect. in Concil. Trid. d. c. 14.

sess. 24. num. 2. ver. valet Constitutio. Barbol. loco cit. num. 11.

Item valet Statutum, sive Consuetudo, quod noviter receptus, solvat tot pro Planetis, & aliis suppellectilibus sacris Sacristiæ, Graff. dec. aur. par. 1. lib. 2. c. 96. num. 49. Tondut. quæst. benef. tom. 1. cap. 47. n. 5. 6. & 7. quia hoc dicitur factum in favorem cultus Divini, Pignatell. consul. 158. n. 10. & 11. tom. 1. Et hanc consuetudinem tolerandam esse censuit Sac. Cong. Episc. Regul. in Ecclesia Matrice receptitia Terræ Padulis Caputaquen. Diœcesis die 27. Martii 1692. referente clar. mem. Card. meo Petruccio.

Non tamen tenet, neque servanda est consuetudo, qua introductum sit, quod Canonici, sive alii Presbyteri de Ecclesia, prandium habere debeant, ut monet Graff. dict. cap. 96. dict. num. 49. his verbis — Verum circa consuetudinem introductam à Clericis inter se ipsos, hæc constituenta est conclusio. Non valet consuetudo, qua Clerici aliquid à Clericis exigunt, spectans ad repletionem ventris, vel propriam utilitatem, de simon. cap. sicut. Hinc inquit text. in cap. Jacobus eod. tit. quod prætextu Consuetudinis non potest exigi prandium à Canonico de novo recepto: verum bene recipi posses consuetudo, ut peteretur planeta, vel Casula, vel aliquid spectans ad Divinum cultum, vel fabricam Ecclesiæ. Et idè Sac. Cong. Episc. in d. Caputaq; in responsione ad tertium dubium, talem consuetudinem abolendam esse respondit.

Item licita, & valida sunt statuta Ecclesiarum Cathedralium, Collegiatarum & Receptitiarum, quæ mandant, & disponunt; quod noviter recepti, provisus, & aggregiati, antequam de Massa communi participent, per aliquod temporis spatium gratis Ecclesiæ inservire debeant, vel quod fructus primi anni, sint hæredis Canonici defuncti; quia hujusmodi statuta, nec sub Decreto Concilii nec sub Bulla Pii V. compræhenduntur, Garz. de benef. par. 11. cap. 5. num. 138. Barbol. d. canonic. cap. 23. num. 7. & supra Concil. d. c. 14. num. 4. Gallemart. eod. loco n. 4. Pignatell. consul. 30. n. 10. to. 3. & pluries declaravit S. Cong. Conc. ut testantur Garz. & Pignatell. & recenter in Andrien. 5. Mali

Martii 1696. & 20. Decembr. & 8. Augusti
1699.

- 14 An autem, quæ hic dicuntur de Canonici, Beneficiatis, & Præbendatis Collegiarum Ecclesiarum Sæcularium, habeant locum in Monasteriis, Collegiis, & Ecclesiis Conventualibus Regularium, adeo ut hi exigentes aliquam summam in admissione, & receptione Novitiorum, dicantur illicitè recipere, & simoniam committere? Respondetur, quod de hoc sunt text. *in c. non satis, in c. veniens, & cap. quoniam de simon.* in quibus prohibetur expressè nè aliquid recipiatur, aut exigatur temporale, tam pro ingressu ad probationem, & susceptionem habitus, quam pro ipsa professione, quia cum sint actus, qui ordinantur ad salutem animæ & perfectionem charitatis, sunt invendibiles, & pecunia sine simonia recipi non potest: Quod verò attinet ad abusus illos, qui ex consuetudine sunt circa apparatus, & sumptus conviviorum, in susceptione habitus, & professione Regularium utriusque sexus, & alia dona, quæ cum exactione, seu pacto expresso, vel tacito, quasi extorquentur à Regularibus, tanquam corruptela sub pœna excommunicationis quo ad personas particulares, & suspensionis quo ad Capicula reprobatur talis Consuetudo *in Extravag. 1. de simon. nisi liberaliter, & spontè dentur.* Ideoque expensæ, quæ in professione sunt necessariae debent taxari ab Episcopo, ut talis corruptela removeatur Gavant. *in Manual. verb. Monial. professio n. 25. Don. prax. regul. tom. 4. tr. 12. qu. 21. n. 3. & iterum dicam infra.*
- 15 Verùm Consuetudo, quæ in Monialium dotibus jam obtinuit, damnari non potest, tum quia non exigitur temporale pro spirituali, tanquam pretium, sed solum requiritur tanquam conditio, ut dotem Moniales secum deferant pro earum necessaria sustentatione: nè Monasteria accessu novarum personarum graventur, tum quia talis Consuetudo Decretis, & Apostolicis Constitutionibus expressè approbata reperitur, ut jam dixi *to. 1. tit. 11. ad form. 7. n. 10. & 11.*
- 17 In Religionibus autem Virorum, licet probabilis sit nonnullorum DD. opinio, quod ubi adest Consuetudo, & Monaste-

rium sit inops non solum possit recipi id, quod pro victu, & vestitu necessarium est tempore probationis, & quod merè voluntariè, & spontè offertur à volentibus ingredi religionem, sed etiam de eo pacifici tempore professionis titulo necessariae sustentationis, & indigentiae Monasterii, quos refert, & sequitur Pirhing. *in jus can. lib. 5. tit. 3. n. 59. & 60.* nihilominus de hac opinione in praxi valdè est dubitandum: quia canones suprà allegati indifferenter prohibent aliquid exigi etiam 18 pretextu paupertatis, ut habetur *in d. c. quoniam de simon. & pactiones fieri ut in d. cap. non satis, & in citata Extravag. de simon. & D. Th. quem pro se allegat Pirhing. 2. 2. q. 100. ad 4.* admittit quidem, quod possit recipi aliquid pro victu personæ recipiendæ, si Monasterium sit tenue, sed negat quod sit licitum recipere, vel dare ex pacto pro receptione, & ingressu.

Nec dici potest, quod id, quod recipitur, non recipiatur pro pretio admissionis, sed pro indigentia: quia ut dicatur pactio illicita saltem præsumptiva, sufficit quod fiat occasione admissionis: ideoque recedere non debemus à juris dispositione, pro ut in his præcis terminis respondit *Sacr. Congr. Concilii in Laodien.* in qua cum PP. Carmelitani Leodii dubium proposuissent; & declarari institissent --- *An in receptione Novitiorum licitum sit, exigere ab eis, vel eorum Consanguineis aliquam summam ultra mensuram alimentorum, etiam titulo elemosynæ, & à spontè dantibus, Sacr. Congreg. die 9. Febr. 1697.* dubio in plena Congregatione proposito, respondit -- *servetur dispositio juris* — de qua resolutione nefas est dubitare, quia illam habeo subscriptam manu Em. olim D. Mei Cardin. Petrucci, tunc temporis unus ex Judicibus illius sapientissimi Tribunalis. Quæ pro- 20 pter quia in hac materia debemus tutiorem viam capere, ne detur occasio scandalii, Regulares ab hujusmodi pactionibus debent abstinere, & de his, quæ Concil. Trid. concedit contenti esse, non enim in jure subsistit, quod canonibus prædictis possit per contrariam consuetudinem derogari, quia jura labem simoniacam ventantia, cum sint juri Divino conformia, per non usum tolli non possunt, ut ad ver-

- tit Paris. *de confident. q. 38. n. 33. Navar. conf. 1. n. 6. de simon.*
- 21 Et Ecclesiastico interdicto subiectum denunciamus. Ob causam expressam hic in formula, Capitulum declaratur suppositum interdicto, quia excommunicari non potest, licet personæ Capituli particulares excommunicationem Papæ reservatam inciderint, Paris. *de refig. lib. 5. q. 6. n. 210. Sayr. de censur. lib. 1. c. 8. n. 20. & 21. quod quidem interdictum æquiparatur suspensioni, cuius relaxatio excepto mortis articulo, Pontifici reservata est, ut in d. Bulla cavetur expressè, & advertunt Leo thes. for. Eccles. par. 3. c. 1. n. 5. Galle-mart. collect. in Cons. Trid. d. c. 14. sess. 24. de ref. n. 4. ideòque tamdiù à celebratione divinorum abstinere debet, donec restitutionem à Romano Pontifice meruerit obtinere, aliàs enim interdictum non servantur Canonici, & Capitulares, efficerentur irregulares à solo. Papa dispensandi, Paris. loco citato n. 211. & seqq.*
- 22 Episcopus verò si d. Constitutionis fuerit transgressor, à Pontificalibus est ipso iure suspensus: qua suspensione durante licet Pontificalia exercere non possit: tamen absque incurfu irregularitatis potest celebrare missam, saltem privatim: de solemnibus enim dubium est, Sayr. *de censur. lib. 4. c. 16. à n. 26. cum seqq.* ubi plenè quæstionem examinat Barb. *in c. 2. n. 15. & 16. de offic. & potest. jud. deleg. in 6. ibique Passerin. n. 15.* cum autem Episcopus ab ingressu Ecclesiæ interdictus est: non potest interdicto durante in Ecclesia celebrare, neque privatim, nec Sacramenta ministrare, nec aliquem in ea Sacri Ordinis actum exercere, nec audire divina officia, nec psallere, nec orare, nec sepeliri si interim moritur: sed solum extra Ecclesiam privatim poterit celebrare, Sayr. *de censur. lib. 5. cap. 9. num. 21. & 22. Passerin. loco cit. num. 13.* Si autem esset suspensus, & solemniter populum benediceret per hæc verba -- *fit nomen Domini benedictum* irregularitatem incurreret. Sayr. *de censur. lib. 4. c. 16. n. 16.*

De Irregularitate in particulari.

§. U N I C O.

De Irregularitate contenta in cap. de cætero 11. de homicid.

Quamquam dispositio hujus text. & aliorum antiquorum canonum, idest, *c. sicut Sacerdotes 2. quest. 7. c. nullus clericus il 2. c. his a quibus 23. qu. 8.* sit moderata, & hodiè possint Clerici in iudicio laicos malefactores pro injuriis sibi illatis accusare, & accusationem prosequi, cum preestimatione tamen, citrà pœnam sanguinis, juxtà permissionem indultam à Bonifacio VIII. in cap. *prælati de homic. in 6.* nihilominus, vel quia dictam protestationem accusando, & querelando omittunt, vel formam debitam ibi præscriptam non servant: sæpè irregularitatem incurrunt. Quare si opus sit illam denunciare v. g. in casu sequenti, Decretum modo hic expresso concipi poterit.

Decretum denunciationis irregularitatis.

F O R M U L A U N I C A.

ATtenta relatione, & juribus exhibitis per nostrum Prom. Fiscalem, ex quibus constat Presbyterum N. querelam criminalem pro delicto mortem, & mutilationem merente in Tribunali sæculari N. contra N. malefactorem exposuisse, nulla servata forma c. prelati de homic. in 6. & prædictum accusatum penam ultimi supplicii, vigore sententiæ Judicis fuisse (vel mutilatum fuisse) declaramus ipsum Presbyterum N. accusatorem, & querelantem irregularitatem incurrisse, & irregularem esse denunciamus, & eidem, & quibus interest hoc nostrum Decretum intimari mandamus.

N. Episcopus (sive Vic. Gen.) N.

N. Actuarius.

S U M M A R I U M.

- 1 Clericus de accusatione criminis porrecta in Tribunali laico, inquiri non debet, nisi constet ex actis.
- 2 Clericus porrigens querelam in Tribunali laico sine protestatione, non fit irregularis, quando crimen mortem, aut mutilationem de jure non meretur.
- 3 Clerici criminaliter accusantes ad vindictam, morte, vel mutilatione querelati sequuta, incurrunt irregularitatem non obstante protestatione, vel si illam omitterent ex oblivione.
- 4 Clerici, ut querelare licite possint, debent accusationem exponere pro se, vel suis, actione civili, & præmissa protestatione, & n. 5.
- 6 Datur forma accusationis, cum protestatione.
- 7 Protestatio debet fieri in scriptis.
- 8 Protestatio est facienda in causis criminalibus, tam in levibus, quam gravibus delictis, & n. 9.
- 10 Non exigitur protestatio, quando querela porrigitur in Tribunali Ecclesiastico.
- 11 Protestatio factenda est etiam à laicis, ut evadant irregularitatem.
- 12 Clericus querelans sine protestatione, si fiat irregularis, antequam declaratur, Form. Pars III.

- retur à Judice, debet moneri an aliqua possit competere defensio.
- 13 Dammati ad Trivemes, an, & quando evadant irregulares, ostenditur & n. 14.
  - 15 Clerici Sæculares, vel Regulares recurrentes in suis causis ad Judices laicos, quando evadant irregulares, ostenditur, & n. 16.
  - 17 Comitans homicidam, non efficitur irregularis, quando ignoranter facit.
  - 18 Petens veniam, aut absolutionem, non fatetur delictum, sed censetur petere ad cautelam.

A D N O T A T I O N E S.

EX QUIBUS CONSTAT. Antequam Ordinarius ad hanc declaratoriam procedat, debet sibi per exhibitionem Processus, vel ejus copiam authenticam, in quo addit querela nomine Clerici porrecta, de corpore delicti constare: non enim sufficeret, quod de hoc esset diffamatus, vel testes de auditu deponerent: nam hæc indicia ad hunc effectum infirma sunt, ex mox dicendis.

Pro delicto mortem, & mutilationem merente. Hoc exprimitur in formula, ad indicandum, quod querela, sive accusatio, quæ porrigitur à Clerico in foro sæculari contra malefactorem sine

Q 3 pro-

protestatione in iuncta in *d. c. praelatis*, ad effectum incurrendi irregularitatem, debet esse pro delicto qualificato, quod mereatur sententiam sanguinis: nam si querela esset de crimine levi, quod pœnam mortis, vel mutilationis de jure non meretur, omisso protestationis irregularitatem non induceret, etiamsi Iudex excedens limites iustitiæ, accusatum ad mortem, vel mutilationem manus damnaret, vel reus sponte crimen morte dignum fatens, sententiam sanguinis pateretur, ut de communi tradunt Grass. *de effect. clericat. effect. 12. n. 19.* Barb. *in d. c. praelatis de homic. in 6. n. 12.* Passerin. *ibid. num. 6.* Pirhing. *in jus can. lib. 5. tit. 12. n. 110.* Bonaccin. *de irregularit. disp. 7. q. 4. n. 7.*

3 Nulla servata forma, &c. Duplici modo Clerici criminaliter agendo in foro laico irregularitatem (morte, vel mutilatione querelati sequuta) incurrere possunt, & de facto incurrunt. Primò, quando agunt directè ad vindictam publicam, seu pœnam accusati, sive tanquam aculatores, sive tanquam testes, licet hoc faciant cum protestatione citrà pœnam sanguinis: quia tunc talis protestatio vana est, & inutilis. Secundò quando omittunt protestationem expressam, licet ex oblivione, ut de primo casu Grass. *d. effect. 12. n. 9.* Pirhing. *loco cit. n. 101.* Raynald. *obser. crim. tom. 1. c. 10. §. 8. n. 86. & 88.* & de secundo, Barb. *in d. c. praelatis n. 9.* Sayr. *de censur. lib. 6. c. 18. n. 3.* Guazzin. *jun. ad def. animar. lib. 2. c. 45. n. 88.* Raynald. *loco citat. num. 84.* Bonacc. *de irregul. disp. 7. q. 4. n. 8.*

4 Ideoque ut sine metu, & periculo irregularitatis valeant malefactores accusare, tria debent concurrere, scilicet, quod querela exponatur pro causa propria; quod iudicium criminis intentetur actione civili, & quod præmittatur protestatio. Dicitur autem causa propria, non solum si offendatur in persona, vel bonis propriis, aut suæ Ecclesiæ: sed etiam si Clericus offendatur in persona, & bonis suorum Conianguineorum, v. gr. Parentum, vel fratrum, pro quibus præmissa protestatione, querelare potest, Ricc. *in prax. tom. 1. resp. ad q. 3. & decis. Cur. Archiep. 136. n. 6.* Passerin. *in d. c. praelatis n. 7.* Raynald. *loco citat. n. 80.*

Secunda conditio scilicet, quod criminale iudicium Clericus non intentet, sed civile, formalitatem tantum actionis importat, quia licet crimen de jure sit puniendum pœna mortis, seu mutilationis in vindictam publicam, & pro communi bono, & accusans hoc sciat, & criminaliter sit agendum contra delinquentem: tamen Clericus denuncians vel accusans non debet hoc intendere, sed actionem de crimine intendere debet, ut civilem, petendo emendam fieri, vel sibi provideri, ut dicitur in *d. c. praelatis*: licet enim offensus remittere debeat rancorem, & odium, non tamen tenetur remittere id, quod pertinet ad sui, & bonorum suorum defensionem & conservationem, neque jus denunciandi, & accusandi apud Iudicem, glos. *in d. c. praelatis verb. emendam.* Barb. *nu. 11.* Passerin. *n. 12.*

Tertia conditio, quæ est protestatio expressa, post expositam querelam, seu denunciam delicti sic poterit, & debebit impleri. *Peto ideo civiliter coram Dominatione Vestra satisfactionem, & emendam (vel restitutionem) mihi ad N. qui injuriam, & damnum intulit exhiberi, & provideri, ne contra me, vel meos talia de cætero præsumantur, protestorque, me nulla ratione intendere vindictam seu pœnam sanguinis, mutilationem, vel mortem d. accusati, sed injuriæ, & damni illati estimationem.*

Hæc protestatio facta in limine accusationis, seu ante sententiam Iudicis ad evitandam irregularitatem prodest in foro externo, etiamsi fiat animo ficto, desiderando scilicet interne vindictam, ut volunt DD. supra citati: qui etsi dicant etiam, quod non sit necessarium, ut protestatio fiat in scriptis, & quod sufficiat verbali expressa: nihilominus in praxi sequendum est bonum consilium glos. *in d. c. praelatis verb. protestando*, ubi dicit, quod pro cautela fiat de hoc publica scriptura: & quidem rectè monet, nam cum requiratur certa forma, illam servatam fuisse constare debet in foro externo (quidquid sit in foro animæ) ad hoc, ut Clericus querelas molestari non possit, & hoc approbant quoque Sayr. *de cens. lib. 6. d. cap. 18. n. 6. in fin.* & alii ab eo allegati.

Porrò licet DD. supra allegati in §. Hoc 8

exprimitur, de magis communi firment, quod in delictis leuibus dicta protestatio non sit necessaria, ejusque ommissio, querelantem irregularem non faciat: adhuc mihi videtur, quod in omnibus delictis criminalitatem involventibus sit adhibenda: moveorque ad ita sentiendum ex verbis textus ibi -- *Qui de laicis, suis malefactoribus querelam penes secularem Judicem deponentes, petunt emendam sibi fieri, & provideri, ne contra eos talia de cætero præsumantur protestando expressè, quod ad vindictam, seu penam sanguinis non intendunt, imputari non debet: quamvis aliàs in tali casu de jure debeat pœna sanguinis irrogari*: hæc inquam verba textus universalis sunt, & implicant casus leues minus dubios, & explicant graves magis dubitabiles, per dictionem illam, *quamvis* Barbol. d. 304. quæ æquipollet dictioni etiam, qua utitur gloss. in verb. prælati ubi ait -- *sine pœna irregularitatis possunt Clerici de suis malefactoribus conquiri coram Judice, seculari, etiam de criminibus, ex quibus debetur pœna sanguinis expressè protestando quod ad pœnam sanguinis non intendunt, & sic tum ex universalitate verborum textus, tum ex sensu, & explicatione gloss. protestatio adhibenda est, tam in leuibus, quam in gravibus delictis, saltem ad cautelam, & sive Clericus sive accusator, sive testis.*

10 Non tamen exigitur, quando querela porrigitur in Tribunali Ecclesiastico, quia Judex Ecclesiasticus non potest procedere ad sententiam mortis, vel mutilationis, etiam si delictum sit valde enorme, ita ut accusatus pœna degradationis sit puniendus, Passerin. in dict. c. prælati n. 4. Pirhing. loco supra cit. n. 110.

11 Hanc autem protestationem ad effugiendam irregularitatem debent facere etiam laici: nam hi accusantes de crimine digno morte, vel mutilatione, licet non peccent, tamen sine protestatione irregularitatem incurrunt ex defectu perfectæ lenitatis, ut ajunt Navar. in manual. c. 27. n. 213. in fin. cum aliis, quos referunt, & sequuntur Passerin. loco cit. n. 20. Pirhing. n. 108. Unde non possent ad ordines promoveri, nisi obtinerent dispensationem.

12 Et irregularem esse denunciamus. Denun-

ciatio irregularitatis incurset, facienda est, tam in casu formulæ, quoties eveniat, quam in aliis, in quibus irregularitas est publica, & notoria, & tamen Clericus irregularis, monitus ab Ordinario, non se abstinet ab exercitio ordinum vel alio modo contemnit: est tamen antequam denunciatur citandus, ad dicendum causam quare non debeat irregularis declarari ob talem causam, quando aliqua defensio facti, vel juris potest competere; secus autem quando incurfus est certus, & defensio nulla competit, prout in casu figurato in formula.

Quod exemplificari potest in damnato 13 ad Triremes, qui licet, ut plurimum irregularis evadat: non tamen hoc accidit semper, ideoque, hic non est reputandus, nec denunciandus irregularis, nisi prius fuerit citatus, & auditus. Et quamvis plures DD. velint absolute, quod damnati ad Triremes efficiantur infames, & irregulares, quos refert, & sequitur Ciarlin. controu. 207. num. 53. horum tamen opinio non est pacifica, cum contrariam sententiam tueantur Ricc. decis. 119. part. 1. Pac. Jord. elucubr. tom. 2. lib. 10. tit. 21. n. 85. & quatenus verior esset, non est recipienda, nisi unum de duobus concurrat, videlicet: vel quod damnatus ad Triremes actu remigaverit, juxta Decretum Sacr. Congreg. S. Officii emanatum anno 1635. tempore Urbani VII. quo statuitur, quod Presbyteri tam sæculares, quam irregulares damnati ad Triremes, si actu Remiges fuerint non habilitentur ad exercitium Ordinum, quod per extensum refert Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 12. §. 13. vel quod delictum, pro quo damnatus fuit, de jure infamiam habeat annexam, aliàs enim hoc genus pœnæ, non irrogat infamiam, nisi causa eam gignens præcedat, prout prædictas pugnantes opiniones conciliando, late firmat Raynad. obser. crim. addit. ad c. 8. §. 1. n. 45. per tot. post tom. 2. quem allegavi par. 1. tit. 4. ad form. 9. n. 6.

Et hinc est, quod præcisus his circumstantiis damnatus ad Triremes peracta pœnitentia, seu adimpleta pœna, possit ad exercitium ordinum restitui, vel ad eos etiam Sacros, & ad Dignitates promoveri, absque dispensatione Apostolica ut in praxi semel servasse testatur Pac. Jord. dict.

num. 85. tum quia infamia facti, quæ inde oritur, non inducit irregularitatem, etiam si damnatus sit infamis ob publicitatem criminis, ut tradunt Garz. de benef. part. 7. cap. 8. num. 64. & duob. seqq. Bonaccin. de irregular. disp. 7. qu. 3. punct. 1. num. 5. & 7. Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 12. n. 5. *verf. limita tertio*: tum quia per triennalem vitam laudabilem aboletur, & bona fama recuperatur quoad omnia, Barb. de offic. Episc. alleg. 43. num. 23. Pac. Jord. elucubr. 20. 3. lib. 14. tit. 17. num. 111. tum demum, quia in ea Episcopus dispensat, Navar. in manual. cap. 27. num. 204. Gavant. in manual. verb. irregularitas num. 27. Verum est tamen, quod in hoc, Ordinarii arbitrium prudenter adhibendum est, & raro in promovendo.

15 Item exemplificatur in Clericis, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, qui in suis causis recurrunt ad Judices, & Principes Sæculares, hi etenim cum excommunicationem contentam in Bulla Censæ incurrant; licet si post recursum exerceant ordinem solemniter, vel missam celebrent: evadant irregulares, prout de Regularibus respondit S. Congr. Immunitatis in una *Ulyssiponen.* 6. Nov. 1688. lib. Decr. Martell. pag. 373. & de Clerico Sæculari in *Alatrina* 29. April. 1704. lib. 3. Dec. Vallem. pag. 576. non sunt tamen reputandi, nec denunciandi irregulares, nisi quando ex eorum cursu sequatur impedimentum jurisdictioni Ecclesiasticæ, executioni mandati Rotalis, vel litterarum apostolicarum; aut alio modo Judex, vel Princeps laicus apponit manus, & auxilium præstat; ut in *d. Alatrina*, in qua Clericus brachium Sæculare obtinuit pro capienda possessione Beneficii: aliàs enim irregularitatem non incurrerent, quia so-

lus affectus recursus, nisi sequatur effectus, non punitur, ad tradita per Card. de Luc. *miscellan. disc.* 17. n. 9.

Item in eo, qui comitatur homicidam 16 nam hic, licet regulariter, irregularitatem incurrat, regula procedit quando comitans, comitatur ad eadem patranda, & paratus est opem ferre, licet postea actu non operetur, nec educat arma, quia ex sola ejus præsentia aggressor fit audacior ad occidendum, & sic dicitur aliquo modo influere in homicidium: non autem quando comitans ignorat homicidam procedere ad occidendum, & alia de causa eum comitatur, & præsens invenitur homicidio; nam tunc, quia illud nec voluit, nec cooperatur extitit, ex sola præsentia, vel ex eo solum, quod non impedivit, non efficitur irregularis, ut tradunt Navar. 17 *consil.* 7. num. 1. & 2. & *consil.* 23. num. 2. de *homic.* Bonaccin. de *irregular. disp.* 7. qu. 4. punct. 8. nu. 36. Pirhing. in *ius can. lib.* 5. tit. 12. n. 41. & 42.

Item exemplificatur in eo, qui non occidit, neque fuit in culpa; sed veniam 18 vel absolutionem, aut dispensationem petit ad cautelam, ex hoc enim non probatur: quod petens veniam, absolutionem, aut dispensationem, sit in culpa, vel excommunicatus, aut irregularis: sed impedimentum habeat, licet si non peteret ad cautelam, sed simpliciter, præsumatur contra petentem, *c. exhibita ibique glos. de homic.* Innoc. in *cap. 2. de ord. cognit. n. 9.* Graff. *dec. aur. par. 2. lib. 2. c. 19. n. 57. & 58.* Rot. coram Manzaned. *decis.* 148. n. 9. Imò ex eo, quod quis fuit absolutus ab excommunicatione, non probetur fuisse excommunicatum, quia fuit forsitan absolutus ad cautelam, tenet Lazar. *quæst. can. sect. 4. q. 16. n. 16. in fin.*